

ее в почву, что обеспечивает экономию средств, повышает уровень эффективности производства, влияет на повышение плодородия почвы.

The article is dedicated to study of the questions of the improvement of technology the rational land resources using by agricultural enterprises. The needing to intensify the state influences upon efficiency of the land resources using is motivated. The technology of the rational land resources using is advanced by way of reducing straw as organic fertilizer under direct contributing it in ground that provides spare facilities, raises the level to efficiency of production, influences upon increasing of the fertility of ground.

Рецензент: д.е.н., професор Михайлова Л. І.
Дата надходження до редакції: 02.10.2012 р.

УДК 631.11:634

ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОКАЗНИКІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

О. М. Кобилкін, к.е.н., доцент, Сумський національний аграрний університет

С. В. Кобилкіна, к.е.н., доцент, Сумський національний аграрний університет

У статті розглянуто існуючу методику визначення показників ефективності використання виробничих ресурсів сільськогосподарського виробництва. Запропоновано вдосконалення методики визначення цих показників з врахуванням сили впливу кожного окремого виду ресурсів на створення продукції сільського господарства.

Постановка проблеми. Стрімкий розвиток провідних країн світу наприкінці двадцятого століття обумовлений революційними технологічними змінами, високими темпами інновацій та інтелектуалізацією виробництва. Стабільність фінансового стану підприємств, їх платоспроможність та ліквідність балансу у динаміці в сучасних умовах обумовлюються ресурсним забезпеченням аграрного виробництва, ефективністю використання усіх наявних виробничих ресурсів, окремих їх видів та від оптимальності співвідношень між ними.

В ринкових умовах доцільність виробництва продукції даного виду окремими підприємствами чи галуззю виробництва в цілому доказується ефективністю використання усіх видів виробничих ресурсів як в цілому, так і ефективністю використання окремих видів виробничих ресурсів яка залежить від великої кількості регульованих та нерегульованих чинників.

Науковий пошук шляхів покращення використання виробничих ресурсів гальмується недосконалістю методик визначення показників ефективності використання виробничих ресурсів. Тому тема статті є безумовно актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню ефективності виробництва у сільському господарстві присвячена велика кількість наукових праць зарубіжних та вітчизняних науковців. Характеристика показників ефективності використання всіх видів виробничих ресурсів як окремо, так і в цілому та методика їх обчислення викладена в роботах таких вчених, як: В. Г. Андрійчук, Н. І. Ерин, В. А. Добрынин, А. В. Беляев, В. А. Павчак, Р. А. Іванух, В. Г. Поплавський, Л. Г. Мельник, О. І. Карінцева, П. П. Руснак, А. А. Ільєнко, Г. В. Черевко, В. М. Микитюк, І. І. Мальченко, Т. І. Яворська, В. І. Щел-

кунов, О. О. Воронін, О. О. Давидюк, П. Т. Саблук, П. Г. Клівець, С. Ф. Покропивний, В. М. Колот, В. С. Дієспєров, Ю. С. Коваленко, І. В. Охріменко, О. В. Денченко, О. Ю. Грищенко а ін.

Дослідженню ефективності виробництва сільськогосподарської продукції та ефективності використання різних видів виробничих ресурсів при цьому присвячені роботи таких науковців, як: В. Г. Андрійчук, В. І., Щелкунов, О. О. Воронін, О. О. Давидюк, В. С. Дієспєров, Ю. С. Коваленко, І. В. Охріменко, О. В. Денченко, О. Ю. Грищенко.

Метою даного дослідження є: вдосконалення методики визначення показників ефективності використання окремих видів виробничих ресурсів та аграрного ресурсного виробничого потенціалу в цілому з врахуванням ефекту, одержаного за участю саме даного виду виробничих ресурсів з метою послідовного визначення впливу на їх зміну чинникових ознак.

Виклад основного матеріалу та обґрунтування отриманих результатів. Існуюча схема визначення показників ефективності використання ресурсів будь – якого виду полягає у порівнянні ефекту, одержаного від використання усіх без виключення виробничих ресурсів (вартості валової продукції в порівнянних цінах, товарної продукції, прибутку від виробництва в цілому по підприємству чи по галузі), з даним видом виробничих ресурсів у натуральному чи вартісному вираженні.

Але загальний результат (ефект) може бути одержаний при будь-якому співвідношенні виробничих ресурсів між собою і тому не можна вважати, що участь кожного виду ресурсів у створенні продукції була рівною (однаковою). При цьому роль кожного з них завищується, адже при такій методиці обчислення ефективності використання даного виду виробничих ресурсів практи-

чно уся вироблена продукція приймається за ефект від використання саме даного виду виробничих ресурсів. При цьому однакова кількість виробленої продукції може бути вироблена при різному співвідношенні (далеко не оптимальному) виробничих ресурсів між собою.

Виходячи з існуючої методики визначення показників ефективності використання виробничих ресурсів, вона буде найвищою для того виду ресурсів, який з певних причин значно зменшився в порівнянні з минулими роками. І, навіть, більше того, забезпеченість підприємства в даному виді ресурсів може бути найнижчою. Тому воно може використовувати цей вид виробничих ресурсів інтенсивніше у часі, але аж ніяк не ефективніше. Доказом цього є зниження виробітку за годину на будь-яких сільськогосподарських роботах при подовженні робочого дня.

Загальним недоліком обрахунку цих показників є невизначеність вартості продукції, безпосередньо виробленої саме даним видом виробничих ресурсів. Іншим недоліком для більшості видів ресурсів при визначенні цих показників є різний строк їх корисного використання. А раз так, то і здатність кожного з них виробляти протягом даного року більшу або меншу кількість продукції.

Визначення показників ефективності використання окремих ресурсів сільського господарства (аграрного ресурсного потенціалу) передбачає перш за все визначення видів та об'єму продукції сільського господарства, вироблених при безпосередній участі даного виду ресурсів у натуральному та вартісному вираженні. У тих же випадках, коли визначається ефективність використання усього ресурсного аграрного потенціалу, то продукція може мати тільки вартісне вираження.

Визначити ефективність використання окремих видів виробничих ресурсів можна слідуєчим чином:

1. Переведенням кожного окремого виду виробничих ресурсів (земельних, засобів виробництва, робочої сили) в однакові одиниці вимірювання (за вартісною оцінкою кожного з них).

Спроби зробити вартісну оцінку різних видів виробничих ресурсів робились давно.

На основі використання кореляційно регресійного методу була визначена порівнянна цінність окремих видів виробничих ресурсів. У відповідності з цим ціна одного балу якісної оцінки землі була встановлена на рівні 34 рубля, середньорічний працівник оцінювався в 16 тис руб. для України і в 18 тис. руб. для інших республік бывшего СРСР.

У відповідності з цією оцінкою починаючи з 1987 року визначались плани закупівель зерна та технічних культур, а також плани поставок у союзний та республіканські фонди іншої продукції сільського господарства (2, С.110-121).

Не дивлячись на недоліки такої оцінки, можна погодитись з самою ідеєю, хоча методика потребує деякого вдосконалення.

На наш погляд, вартісна оцінка кожного окремого виду амортизованих ресурсів при виробництві продукції у даному році повинна мати таке вираження:

1. Вартість робочої сили може бути прирівняна до витрат на оплату праці та витрат на соціальні заходи; основні засоби повинні бути оцінені вартістю амортизації, нарахованої на основні засоби у даному році; вартість оборотних засобів повинна бути представлена вартістю матеріальних оборотних засобів, витрачених на виробництво продукції даного року; вартість сільськогосподарських угідь, включена у вартість ресурсного потенціалу, повинна дорівнювати одній тридцятій третій ціни одного гектара на площу ріллі чи сільськогосподарських угідь, задіяних у виробництві.

2. Визначенням загальної вартості аграрного ресурсного потенціалу даної галузі сільського господарства.

3. Визначенням частки продукції, виробленої саме даним видом виробничих ресурсів, як питомої ваги кожного з них у вартості аграрного ресурсного потенціалу даної галузі, помноженої на вартість валової продукції у порівнянних цінах (валового, чистого доходу, прибутку), вироблених у даній галузі

4. Діленням продукції у вартісному вираженні (валового, чистого доходу, прибутку) даної галузі (добутку питомої ваги продукції виробленої даним видом виробничих ресурсів, на загальну кількість виробленої продукції) на даний вид виробничих ресурсів у вартісному вираженні в залежності від виду.

5. При визначенні ефективності використання даного виду виробничих ресурсів у натуральному вираженні необхідно вартість продукції (валового, чистого доходу, прибутку), виробленої саме даним видом виробничих ресурсів розділити на кількість даного виду ресурсів у натуральному вираженні.

Висновки.

1. Дослідження показали, що існуюча методика визначення показників ефективності використання окремих видів ресурсів об'єктивно не відображає роль кожного з них у створенні продукції і тому вони будуть вищими для тих ресурсів, які знаходяться у мінімумі.

2. Обсяг виробленої продукції саме даним видом ресурсів може бути визначена множенням питомої ваги його у вартості усіх видів виробничих ресурсів на вартість (валової продукції в порівнянних цінах, товарної продукції, прибутку від виробництва в цілому по підприємству чи по галузі).

3. Ефективність використання даного виду виробничих ресурсів у натуральному вираженні може бути визначена діленням вартості продукції (валового, чистого доходу, прибутку), виробленої саме даним видом виробничих ресурсів на кількість даного виду ресурсів у натуральному вираженні.

Список використаної літератури:

1. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств: Підручник. — 2-ге вид. доп. і перероблене. / В. Г. Андрійчук. — К.: КНЕУ, 2002. — 624 с.
2. Ерин Н. И. Экономика сельского хозяйства: Практикум. — К.: Вища шк. Головне вид-во, 1989. — 246 с.
3. Маркс К. Капітал. — Т. 1—3 (або Маркс К., Енгельс Ф. Зібрання творів. - 2-ге вид. — Т. 23—25).
4. Національні стандарти в бухгалтерському обліку/Питання використання.-К.:Вища освіта.-2001.-397 с.
5. Экономика сельского хозяйства. В. А. Добрынин, А. В. Беляев, П. П. Дунаев и др.; Под ред. В. А. Добрынина. — 3-е изд., перераб. и доп. — М.: Агропромиздат, 1990. — 476 с.
6. Павчак В. А. та ін. Економіка сільського господарства: Навч. по сібник/В. А. Павчак, Р. А. Іванух, В. Г. Поплавський; За ред. В. А. Павчака. — К.: Вища шк., 1990 — 398 с.з іл.

В статье доказывается несовершенство существующей методики определения показателей эффективности использования отдельных видов производственных ресурсов. Предлагается определять их делением стоимости продукции (валового, чистого дохода, прибыли), производимой именно данным производственных ресурсов на количество данного вида ресурсов в натуральном выражении. Объем произведенной продукции именно данным видом ресурсов может быть определен умножением удельно-массового веса его в стоимости всех видов производственных ресурсов на стоимость (валовой продукции в сопоставимых ценах, товарной продукции, прибыли от производства в целом по предприятию или по отрасли).

In clause the imperfection of an existing technique of definition of parameters of efficiency of use of separate kinds of industrial resources is proved. It is offered to define (determine) by their division of cost of production (total in the comparable prices, total, pure (clean) income, profit), industrial resources, made by this kind, on quantity (amount) of the given kind of resources in natural expression.

Volume of production made by the given kind of resources can be determined by multiplication of his (its) densities in cost of all kinds of industrial resources on cost (total production in the comparable prices, commodity production, profit from manufacture as a whole on branch).

Рецензент: к.е.н., доцент Жмайлов В. М.

Дата надходження до редакції: 29.03.2012 р.

УДК 631

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ЕКОНОМІЧНІ ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОЩУВАННЯ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР В СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ

В. В. Лихицький, головний спеціаліст, Сумська міська рада

У статті проаналізовано стан зернового потенціалу Сумської області. Дана оцінка стану виробництва зернових і зернобобових культур у господарствах регіону порівняно з країною з використанням наукових підходів та викладення власного погляду.

Ключові слова: зернові культури, виробництво, площа, валовий збір, урожайність, ефективність.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Головною галуззю сільського господарства є рослинництво, в якому важливе місце займають зернові культури. Зерновиробництво відіграє важливу роль у сільськогосподарському виробництві, бо є одним із основних джерел грошових надходжень сільськогосподарських підприємств.

Розширення виробництва продукції рослинництва, в тому числі зерна, високої якості гарантує повне забезпечення населення країни продуктами харчування, вагомого експортного потенціалу країни, економічну стабільність і незалежність держави. Можемо прогнозувати, що і на найближчу перспективу вирощування зерна буде одним з головних джерел грошових надходжень в Україну.

Головною метою рослинництва є створення оптимальних технологічних (агроекологічних) передумов виробництва необхідної кількості високоякісної рослинницької продукції на базі інтенсив-

ного фотосинтезу в посівах польових культур при одночасному збереженні або підвищенні родючості ґрунту [1].

Підвищення рівня ефективності виробництва продукції рослинництва, в тому числі зерна, є найважливішим завданням, від рішення якого залежить продовольча безпека країни, що є безперечним аргументом актуальності теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень. Питаннями підвищення ефективності виробництва продукції рослинництва, в тому числі зерна, займалися: П.І. Гайдуцький, М.Г. Лобас, О.В. Крисальний, О.В. Захарчук, П.Т. Саблук, Б.І. Пасхавер, В.І. Бойко, О.М. Шпичак, В.В. Юрчишин, В.І. Губенко та інші вчені. Проте деякі напрямки аналізу потребують подальшого дослідження на регіональному рівні.

Формулювання цілей статті. Мета роботи полягає в подальшому обґрунтуванні напрямів